

Вітольд Гомбрович

**Івона, принцеса
бургундського
Шлюб
Оперета**

Переклад Лариси Андрієвської

особливі прикмети

*This publication has been supported
by the ©POLAND Translation Program*

*Цю публікацію підтримано програмою
польського Інституту книжки
©POLAND Translation Program*

*Щиро дякуємо за консультації знаковій
польській перекладачці Малгожати Бухалік*

*Переклади здійснено завдяки стипендіям
Міжнародного будинку письменників і перекладачів
Ventspilshouse, Латвія, 2017*

Kolegium Tłumaczy польського Інституту книжки, 2019

Translation House Looren, Швейцарія, 2020

[lo:rən]

Übersetzerhaus Looren
Collège de traducteurs Looren
Translation House Looren

Witold Gombrowicz

**IWONA,
KSIĘŻNICZKA BURGUNDA**

ŚLUB

OPERETKA

Вітольд Гомбрович

**ІВОНА,
ПРИНЦЕСА БУРГУНДСЬКОГО
ШЛЮБ
ОПЕРЕТА**

Переклала з польської Лариса Андрієвська

У книжці використано візуальні та відеоматеріали із перформативного читання п'єси «Оперета» у Львівському академічному драматичному театрі Лесі Українки (проект «Книжка на сцені» за підтримки Українського культурного фонду, 2020, координація Оксани Данчук).

Над постановкою працювали:

Режисер Дмитро Захоженко

Композитори Володимир Помірко, Оксана Цимбаліст

Музиканти Володимир Помірко (гітара), Остап Шупер (гітара),

Артур Темченко (перкусія), Дмитро Захоженко (кларнет)

Звукорежисери Володимир Помірко, Остап Шупер

Художники зі світла Вікторія Романчук, Артур Темченко

Фото з репетицій і показів Тетяни Джафарової та Романи Яремич

Трейлер читання Юрія Романко

Дизайн Олени Коновал

ЛЬВІВ

УДК 821.133.1

Ш-73

Вітольд Гомбрович

ІВОНА, ПРИНЦЕСА БУРГУНДСЬКОГО. ШЛЮБ. ОПЕРЕТА

П'єси

Переклала з польської Лариса Андрієвська

Перекладено за виданням:

Witold Gombrowicz

DRAMATY

Wydawnictwo Literackie, 2012

ISBN 978-83-08-04901-3

«Івона, принцеса бургундського» — гротескна й наскрізь пародійна версія казки про дивну Попелюшку, яка стала нареченою принца, спричинила безліч психологічних конфліктів при дворі й урешті перетворилася на об'єкт усезагальної агресії. Назва п'єси відсилає водночас до «королівських» драм Шекспіра й оперет Імре Кальмана. «Шлюб» — драма особистості, ув'язненої в закостенілих формах, ламаючи які, автор намагається десакралізувати так звані традиційні цінності.

Солдат Першої світової Генрик засинає на передовій і повертається уві сні додому, проте замість дому корчма, де бешкетують пияки, батьки стали корчмарями, а наречена служницею «до всього».

«Оперета» — історія ХХ століття у формі гротескного модного дефіле на тлі краху старого світу, коли розпадаються всі суспільні форми й норми, включно з мовою.

Аристократи Шарм і Фірулет змагаються за прихильність Альбертинки й обвішують її розкішним гардеробом, проте дівчина, яку збудив випадковий дотик юного злодюжки, обирає наготу й свободу.

Підтримка цієї публікації не означає, що Європейська комісія погоджується з її змістом, який відображає виключно думки авторів, отож не може нести відповідальності за будь-яке використання цієї інформації.

Усі права застережено. Жодну частину цього видання не можна перевидавати, перекладати, зберігати в пошукових системах або передавати у будь-якій формі та будь-яким засобом (електронним, механічним, фотокопіюванням або іншим) без попередньої письмової згоди на це **ТОВ «Видавництво Анетти Антоненко»**.

DRAMATY

Copyright © Rita Gombrowicz & Institut Litteraire

All rights reserved

ISBN 978-617-7654-36-9

ISBN 978-617-7654-34-5

(Серія «Особливі прикмети»)

© Лариса Андрієвська, український переклад, 2021

© «Видавництво Анетти Антоненко», 2021

Любі наші Читачі й Читачки!

Книжка, яку ви тримаєте в руках, побачила світ завдяки програмі «Креативної Європи» «Художній переклад». Ця програма допомагає публікувати та популяризувати високоякісну європейську літературу. Участь у ній дала нам змогу накреслити нові шляхи у видавничому бізнесі та навчитися працювати для вас іще ефективніше.

Наша серія «Особливі прикмети: 10 бесід про ідентичність» — це своєрідний культурний краєвид сучасної Європи. Словами видатних європейських драматургів ми наголошуємо на тому, що всі люди без винятку безцінні саме тим, що різні, а ще намагаємося прищепити повагу до кожної ідентичності й навчитися бути повноправними європейцями.

10 дуже різних авторів і авторок — і безперечних класиків ХХ століття, і найновітніших зірок, поміж яких переможці й переможниці найпрестижнішої Літературної премії Європейського Союзу.

9 дуже різних країн — кожна з неповторною історією та культурою, із власними травмами та проблемами.

8 перекладачів і перекладачок, які не просто фахівці, а й промотори своїх «паралельних» культур в Україні.

Наші книжки можна не лише читати й розігрувати в театрі вашої безмежної уяви. Їх можна бачити на театральних сценах, слухати в Інтернеті й на радіо, переглядати на телебаченні й на YouTube-каналах. А для тих, кому комфортніше комунікувати через

гаджети, ми підготували доступ до цікавого аудіовізуального контенту через QR-коди.

Ви зможете зустрітися з нашими авторами й авторками у книгарнях, на книжкових ярмарках і фестивалях, почитати й послухати інтерв'ю з ними, а також долучитися до буккросінгових акцій, освітніх програм і важливих публічних обговорень і дискусій.

Стежте за нашими новинами на видавничому сайті:
<https://anetta-publishers.com/projects/1>

а також у групах проекту в соцмережах:
<https://www.facebook.com/groups/979651279142741>

Ми різні — ми рівні! Приємного вам прочитання!

<https://youtu.be/KE6Da1af6v0>

<https://youtu.be/uyzPfamQPhY>

**ІВОНА,
ПРИНЦЕСА БУРГУНДСЬКОГО**

ДІЙОВІ ОСОБИ:

ІВОНА

КОРОЛЬ ІГНАЦІЙ

КОРОЛЕВА МАЛГОЖАТА

ПРИНЦ ФІЛІП, спадкоємець трону

КАМЕРГЕР

ІЗА, придворна дама

ЦИРИЛ, приятель принца

ЦИПРІАН

ТИТОНЬКИ ІВОНИ

ІНОКЕНТІЙ, придворний

ВАЛЕНТІЙ, лакей

МОЖНОВЛАДЦІ, ДВІР, ЖЕБРАК та ін.

КОМЕНТАР

Акт I. Принц Філіп заручається з неапетитною Івоюю, бо її злощасний вигляд ображає його гідність, і він як вільнодумець не бажає піддатися природній відразі, що її пробудила в ньому ця прикра панянка. Король і Королева змиряються із синовими заручинами, щоб уникнути скандалу.

Акт II. Однак виявляється, що Івона закохалась у Принца. Принц збентежений її коханням і почувається так, наче він зобов'язаний до чуттєвого реваншу — як людина і як чоловік. Він намагається її покохати.

Акт III. Тим часом присутність Івони при королівському дворі спричиняє дивні складнощі. Сам факт принцових заручин є причиною до хихотіння й їдких зауваг. Мовчання, дикуватість, боязкість, безпорадність Івони ставлять королівську родину в скрутне становище. Її біологічний розпад породжує небезпечні асоціації, наводить кожного на думку про його власні або чужі недоліки й дефекти. Її страхітливість провокує до насильства.

Двір западає у нездорове глумливе хихотіння. Король пригадає свої задавлені гріхи. Королева, котра таємно віддається графоманії та відчуває вглибині душі, які потворні її вірші, починає добачати деяку подібність між Івоюю і цією поезією.

Виникають безпідставні підозри, нагромаджуються дурощі й безглуздя, які всі, власне кажучи, чудово усвідом-

люють. Принц також це бачить, однак не в змозі їм протистояти, бо й сам відчуває свою безглуздість поряд з Івоюною (не може її покохати), і це позбавляє його змоги опиратися.

Лише коли він геть несподівано цілує Ізу, придворну даму, — враз повертається до своєї попередньої, нормальної реальності, розриває з Івоюною і заручається з Ізою.

Однак цілковито розірвати з Івоюною вже неможливо — Принц знає, що вона завжди думатиме про нього й уявлятиме по-своєму його щастя з Ізою. Він вирішує вбити Івону.

Акт IV. Король, Камергер, Королева і Принц — кожен особисто — намагаються вбити Івону. Проте вони не можуть зробити цього відкрито — такий вчинок здається занадто дурнуватим і нісенітним, немає формальних підстав до цього, не дозволяє етикет. Розбещеність, дикість, глупота, абсурд наростають.

Лише коли за порадою Камергера вони організують убивство, дотримавшись усіх умовностей стосовно величі, пишноти, елегантності та вищості, — убивство «згори», а не «знизу» — операція вдається, і королівська родина повертається до норми*.

* Текст Коментаря вперше опубліковано разом із п'єсою «Івона, принцеса бургундського», а також «Заувагами щодо гри і режисури» в часописі «Скамандер» (*Skamander*) (Варшава, 1938), згодом автор вилучив його з варшавського видання 1958 року і знову повернув у іншомовні публікації цієї п'єси.

АКТ I

Променад — дерева, вглибині лавки, вичепурена публіка. Під звуки сурм заходять: Король Ігнацій, Королева Малгожата, Принц Філіп, Камергер, Цирил, Циріан, дами й кавалери.

КОРОЛЕВА: Чудесний захід сонця!

КАМЕРГЕР: Чудесний, Ваша Величносте.

КОРОЛЕВА: Людина стає ліпшою від такого видовища.

КАМЕРГЕР: Ліпшою, без сумніву.

КОРОЛЬ: А надвечір різонемо в бридж.

КАМЕРГЕР: Ваша Величносте, ви й направду вмієте поєднати вроджену схильність до гри в бридж із притамним вам відчуттям прекрасного.

Підходить Жебрак.

КАМЕРГЕР: Чого тобі, сердешний?

ЖЕБРАК: Воспоможіть.

КОРОЛЬ: Камергере, дай-но йому п'ять грошів. Нехай народ пам'ятає, що ми дбаємо про його гризоти!

КОРОЛЕВА: Дай йому десять. (*Із обличчям до заходу сонця.*) При такому заході сонця!

ДАМИ: О-о-о!

КОРОЛЬ: Дай йому п'ятнадцять, чого вже там! Нехай знає пана!

КАВАЛЕРИ: О-о-о!!!

ЖЕБРАК: Нехай Господь Бог благословить Найяснішого короля і нехай Найясніший король благословить Господа Бога.

Відходить, мугикаючи жебрацьку пісню.

КОРОЛЬ: Ну-ну, ходімо, не варто спізнюватися до вечері, а ми ще мусимо прогулятися навколо всього парку, братаючись із народом у день національного свята.

Рушають усі, крім Принца.

КОРОЛЬ: Що це, Філіпе, ти залишаєшся?

ПРИНЦ (*піднімає із землі полишену кимось газету*): Хвилиночку.

КОРОЛЬ: Ха-ха-ха! Я розумію! У нього побачення! За моїх часів я був цілковито такий самий! Ну, ходімо, ха-ха-ха!

КОРОЛЕВА (*докірливо*): Ігнацію!

Гучать сурми, виходять усі, крім Принца, Цирила і Ципріана.

ЦИРИЛ І ЦИПРІАН: Кінець цій нудоті!

ПРИНЦ: Чекайте, я прочитаю вам гороскоп на сьогоднішній день. (*Читає.*) «Від 12.00 до 14.00...» Це не те... Ага! «Між 19.00 і 21.00 вечір принесе незвичний сплеск життєвої енергії, збагачення особистих властивостей, блискучі, хай і ризиковані замисли. Ці години сприяють сміливим планам, визначним починам...»

ЦИПРІАН: А нам що з того?

ПРИНЦ: «Ці години сприяють любовним інтригам...»

ЦИРИЛ: Ага, це інша річ. Диви, там крутяться якісь куріпочки!

ЦИПРІАН: Уперед! Гайда! Ходімо й виконаємо наш прямий обов'язок.

ПРИНЦ: Що? Який обов'язок? Що в тебе на думці?

ЦИПРІАН: Функціонувати! Функціонувати! Нічого іншого, лише функціонувати в благосній розраді! Ми молоді! Ми чоловіки! Ми молоді чоловіки!

То й функціонуємо як молоді чоловіки! Підкинемо роботи усім тим богомоликам, щоб і вони могли функціонувати! Це питання розподілу праці.

ЦИРИЛ: Отам іде якась дуже елегантна і звабна дама. Гарненькі ніжки.

ПРИНЦ: Ні — як це? Беззмінно одне й те саме? По колу? Знову?

ЦИПРІАН: Ні?! І що вона про нас подумає?! Завжди! Завжди!

ПРИНЦ: Не хочу.

ЦИРИЛ: Не хочеш? Що? Що?! Ти відмовляєшся!

ЦИПРІАН (*здивовано*): Невже ти, принце, не відчуваєш цієї благосно-безклопітної насолоди, коли солодкі усточка шепочуть «так», наче підтверджують беззмінно і по колу одне й те саме?

ПРИНЦ: Авжеж, авжеж, звичайно... (*Читає.*) «...Сприяють визначним починам, посилюють особисті властивості й загострюють відчуття. Ці години небезпечні для людей із надмірними амбіціями і надто делікатним почуттям власної гідності. Справи, якщо їх розпочати в ці години, можуть обернутися на добре і на зле...» Ну, все як і завжди.

Заходить Іза.

Вітаємо вас!

ЦИПРІАН: Із величезним задоволенням!

ЦИРИЛ: І захватом!

ІЗА: Добрий день! Що ви, принце, поробляєте, в цьому... закуті?

ПРИНЦ: Те, що й мушу. Мій батько підтримує своїм виглядом підданців, а я своїм пробуджую фантазії підданик. А ви чому не в кортежі королеви?

ІЗА: Я запізнилася. Власне, біжу. Була на прогулянці.

ПРИНЦ: Ага, то ви, власне, біжите. Куди?

ІЗА: Ви, принце, нині неухажливий? Звідки ця меланхолія у вашому голосі? Ви не радієте життю? Я не роблю нічого іншого.

ПРИНЦ: Я також і саме тому...

УСІ: Що?

ПРИНЦ: Гм... *(Розглядає їх.)*

УСІ: Що таке?

ПРИНЦ: Нічого.

ІЗА: Нічого? Ви занедужали, принце?

ЦИРИЛ: Застуда?

ЦИПРІАН: Мігрень?

ПРИНЦ: Ні, навпаки, мене щось так і пориває! Кажу вам, щось аж булькає в мені!

ЦИПРІАН *(озираючись)*: О-о, нічогесенька блондиночка. Цілком... цілком...

ПРИНЦ: Блондиночка? Якби ти сказав брюнеточка, було би цілковито те саме *(роззирається, пригнічений)*.
Дерева і дерева... Я хочу, щоби щось сталося.

ЦИРИЛ: О-о, там знов якась іде.

ЦИПРІАН: Із тітками!

ЦИРИЛ: Із тітками!

Заходять Івона і дві її тітоньки.

ІЗА: Що відбувається?

ЦИПРІАН: Ти лише глянь, принце, зі сміху можна впасти!

ЦИРИЛ: Тихо-тихо, послухаймо, про що вони говорять.

ПЕРША ТІТОНЬКА: Сядьмо отут, на лавці. Чи бачиш ти, дитя моє, отих молодиків?

Івона мовчить.

ДРУГА ТІТОНЬКА: Таж усміхнися, усміхнися, дитя моє.

Івона мовчить.

ПЕРША ТІТОНЬКА: Чому так мляво? Чому ти, дитя моє, так мляво усміхаєшся?

Івона мовчить.

ДРУГА ТІТОНЬКА: Вчора ти знову не мала успіху. Нині ти знову не маєш успіху. Завтра ти знову не матимеш усміху. Чому в тобі так мало спокусливості, моя любя? Чому в тобі немає ані краплини сексапільності? Ніхто на тебе й глянути не хоче. Правда кара Божа!

ПЕРША ТІТОНЬКА: Ми вклали весь заощаджений гріш, справили тобі цю сукню в квіточки. Ти не можеш на нас нарікати.

ЦИПРІАН: А це що за птиця? Ото потвора!

ІЗА (*обурено*): Ну-ну, чому одразу потвора?!

ЦИПРІАН: Мокра курка! Вона — незадоволена!

ЦИПРІАН: Плакса! Масло масляне! Ходімо, продемонструємо їй нашу зневагу! Дамо їй по носі!

ЦИРИЛ: Так-так! Треба розтоптати цю набурмосену жалібницю. Це наш святий обов'язок! Іди ти першим, а я слідом.

Проходять із саркастичними гримасами прямо під носом в Івони, а потім вибухають сміхом.

ЦИПРІАН: Ха-ха-ха! Перед самим носом!

ІЗА: Облиште її — це безглуздо!

ПЕРША ТІТОНЬКА (*до Івони*): Бачиш, на що ти нас наражаєш.

ДРУГА ТІТОНЬКА: Вона наражає нас тільки на посміховисько. Кара Божа! Гадала, що хоч на старвік, коли я вже виконала всі свої жіночі обов'язки, уникну посміховиська. Зістарилась, а далі мушу терпіти глуми через тебе.

ЦИПРІАН: Ти чуєш? Тепер вони дають їй прочуханки. Ха-ха-ха, так їй і треба! Гарно їй всипте!

ДРУГА ТІТОНЬКА: Знову з нас сміються. Піти не можна, бо тоді сміятимуться за спиною... А якщо лишитися — сміються прямо в ніс!

ПЕРША ТІТОНЬКА (до Івони): Чому ти вчора на танцювальному вечорі навіть ногою не ворухнула, любе дитя?

ДРУГА ТІТОНЬКА: Чому ніхто тобою не цікавиться? Чи ти гадаєш, що нам це приємно? Усі наші самичі амбіції ми вмістили в тобі, а ти... хай би тобі що... Чому ти не катаєшся на лижах?

ПЕРША ТІТОНЬКА: Чому ти не стрибаєш із жердиною? Інші панянки стрибають.

ЦИПРІАН: Ото вже помилка природи! Як вона мене дратує! Шалено мене дратує! Та риба камбала страшенно діє мені на нерви! Піду і перекину лавку! Що ви на це?

ЦИРИЛ: Ні-ні. Навіщо завдавати собі стільки клопоту? Досить показати пальця чи махнути рукою, чи щось у такому дусі. Хай що зробиш у бік такої істоти, це буде знущанням (чхає).

ДРУГА ТІТОНЬКА (до Івони): Бачиш? Тепер на нас чхають!

ІЗА: Не чіпайте її.

ЦИПРІАН: Ні-ні, треба втнути якусь оригінальну витівку. Знаєте що, я вдам кульгавого, й вона сприйме це як натяк на те, що до неї не ходить чаювати навіть пес із кульгавою лапою (хоче підійти до лавки).

ПРИНЦ: Стій! Я викину ліпшого коника!

ЦИПРІАН: Ого! Вступаюся з арени!

ЦИРИЛ: А що ти хочеш викинути? У тебе такий вигляд, начебто ти вигадав якусь неймовірну штуку!

ПРИНЦ (сміється в носовичка): Коника — ха-ха-ха, коника! (Підходить до тітоньок.) Пані, ви дозволите представитись? Я Його Високість принц Філіп, син короля.

ТІТОНЬКИ: О-о-о!

ПРИНЦ: Як я бачу, у вас клопіт із цією панянкою. Чому ж вона у вас така апатична?

ПЕРША ТІТОНЬКА: Лихо! Вона має якусь органічну недостатність. У ній занадто лінива кров.

ДРУГА ТІТОНЬКА: Узимку вона брезкне, а влітку проту-хає. Восени зашмаркана, зате навесні у неї голова болить.

ПРИНЦ: Даруйте, я на правду вже не знаю, яку б то пору року вибрати. І на це немає ліків?

ПЕРША ТІТОНЬКА: Лікарі сповістили, що якби вона трохи пожвавішала, якби повеселішала, кров теж почала би в ній жвавіше плинути, і ці недуги минули б.

ПРИНЦ: А чому в такому разі її настрої не поліпшується?

ПЕРША ТІТОНЬКА: Бо в ній занадто лінива кров.

ПРИНЦ: Якби вона пожвавилася, кров почала би плинути жвавіше, а якби кров почала жвавіше плинути, вона пожвавилась би.

Дуже оригінально. Справжнє порочне коло. Гм... Авжеж... Знаєте, що...

ДРУГА ТІТОНЬКА: Ви, принце, звісно, насміхаєтеся з нас. Кожному вільно.

ПРИНЦ: Насміхаюся? Ні, я не насміхаюся. Надто серйозна година для цього. А ви не відчуваєте певного збагачення — певного посилення — певного підхмелення?

ПЕРША ТІТОНЬКА: Нічого ми не відчуваємо, хіба що нам холодно.

ПРИНЦ: Дивно! (*До Івони.*) А ви — також нічого не відчуваєте?

Івона мовчить.

ДРУГА ТІТОНЬКА: Та що вона там може відчувати.

ПРИНЦ: Бо знаєте, пані, як ви бачите, всім аж-аж кортить щось із вами вчворити. Наприклад, узяти вас на мотуза і бігати або розвозити на вас молоко, або штрикнути вас шпилькою, або передражнювати вас. Ви дратуєте, розумієте, пані, ви немов червона шмата, ви прово-

куете. Ха! Існують особи, начебто створені для того, щоби виводити з рівноваги, дражнити, підохочувати й доводити до шалу. Існують такі особи — і кожен має власну. Ха! Як ви тут сидите, як перебираєте отими пальцями, як ви махаєте тією ніжкою! Це нечувано! Це незрівнянно! Це сенсаційно! Як ви це робите?

І вона мовчить.

ПРИНЦ: Ах, як ви мовчите! Як мовчите! А при цьому у вас такий ображений вигляд! У вас чудовий вигляд — гордовитої королеви! Ви така набурмосена і кисла — ах, ці гордощі й ця кислятина! Ні, я шаленію! Кожен має істоту, яка вганяє його в білу гарячку, і ви — моя! Ви будете моєю! Цириле, Ципріане!

Підходять Цирил і Ципріан.

Дозвольте, я вас представлю цій ображеній королеві, цій гордовитій Анемії!

Дивіться, як вона ворухить губами...

Сказала би щось злобливе, але їй, власне, нічого не спадає в гадку.

ІЗА (*підходить*): Що за дурниці! Облиште її! Це починає ставати несмачним.

ПРИНЦ (*різко*): А ви гадаєте, що це колись було смачним?!

ЦИПРІАН: Дозвольте вам представитися, пані, — граф Кислим-Кислий.

ЦИРИЛ: Ха-ха-ха! Барон Малокровний! Цей жарт сам по собі такий собі... але до діла.

ІЗА: Годі, годі — не чіпайте цю бідачку.

ПРИНЦ: Бідачку? Ну-ну, не так різко! Не так різко — бо я можу з нею одружитися.

ЦИПРІАН і ЦИРИЛ: Ха-ха-ха!

ПРИНЦ: Кажу вам, не так різко — бо я можу з нею одружитися!

ЦИПРІАН і ЦИРИЛ: Ха-ха-ха!

ПРИНЦ: Годі! І я з нею одружуся! Ха, вона так мене драгує, що я з нею одружуся! (*До тітоньок.*) Ви ж дозволите, правда?

ЦИРИЛ: Жарт заходить задалеко. Це може скінчитися шантажем.

ПРИНЦ: Жарт? А хіба вона сама, на вашу думку, не є колосальним жартом? Хіба це нормально, коли жарти дозволено лиш одній стороні? Якщо я принц, хіба вона не є гордовитою ображеною королевою? Погляньте лише! Пані, пані! Пані, чи можна просити твоєї руки?

ПЕРША ТІТОНЬКА: Що?

ДРУГА ТІТОНЬКА: Що? (*Спохопившись.*) Принце, ви такий шляхетний молодик!

ПЕРША ТІТОНЬКА: Ви, принце, істинний філантроп!

ЦИПРІАН: Нечувано!

ЦИРИЛ: Шалено! Я заклинаю тебе пам'яттю твоїх предків!

ЦИПРІАН: Я заклинаю тебе пам'яттю твоїх нащадків!

ПРИНЦ: Годі, панове! (*Бере її за руку.*)

ІЗА: Годі — король іде!

ЦИПРІАН: Король!

ЦИРИЛ: Король!

Гучання сурм, заходять: Король, Королева, Камергер, двір.

ТІТОНЬКИ: А нас уже немає тут, ото вже зараз розпочнеться коловерть!

Тітоньки тікають.

КОРОЛЬ: О! Філіпе! Що ж воно — я бачу, ти забавляєшся! А я що казав!

Кров не водиця!

КОРОЛЕВА: Ігнацію!

КОРОЛЬ: Кров не водиця, я вам кажу! Він від мене це успадкував! (Убік.) Але чи мені здається, чи ця німфа справді трохи... гм...

А що це за мартишка, мій сину?

ПРИНЦ: Дозволь, Твоя Величносте, це моя наречена.

КОРОЛЬ: Що?

ІЗА: Це жарт!

КОРОЛЬ: Ха-ха-ха! Жарт! Витівка! Бачу, мій сину, що ти успадкував від мене любов до витівок. Направду, мені вже небагато лишилося чогось ліпшого в цьому житті. І, дивна річ, це незбагненно для мене самого: що примітивніший жарт, то більше він мені дарує задоволення. Це мене омолоджує.

КАМЕРГЕР: Я цілковито згоден, Ваша Величносте, з цим тонким зауваженням. Ніщо так не омолоджує, як направду безглуздий жарт.

КОРОЛЕВА (з відразою): Філіпе...

ПРИНЦ: Це не витівка.

КОРОЛЕВА: Як це? Не витівка? То що в такому разі?

ПРИНЦ: Це мої заручини!

КОРОЛЬ: Що?

Придворні жахаються й тікають.

КОРОЛЕВА (схвильовано): Передусім попрошу такту! (До Івони.) Може, ви захочете оглянути он те дерево? (До Принца.) Філіпе, в яку ти її ставиш ситуацію? Нас у яку ти ставиш ситуацію? Себе в яку ти ставиш ситуацію? (До Короля.) Ігнацію, тільки спокійно!

ПРИНЦ: Ваші Величності, я бачу смуток у ваших очах через те, що я, королівський син, міг би хоч на мить пов'язати свою особу з отакою особою.

КОРОЛЬ: Він добре каже.

ПРИНЦ: Однак якщо я заручився з нею, то не з убозтва, проте з надміру — отож мені це вільно і в цьому немає нічого кривдного для мене.

КОРОЛЬ: З надміру?

ПРИНЦ: Так! Я досить багатий, щоб заручитися навіть з винятковою нуждою. Чому мені мусять подобатися лише гарненькі? Хіба негарна не може подобатися? Де таке записане? Де такий закон, якому я мав би коритись, наче якийсь бездушний орган, а не як вільна людина?

КОРОЛЬ: Стій, Філіпе, ти серйозно претендуєш на титул принца-парадокса? Що це за гординя, у тебе замакітрилося в голові, мій сину. Навіщо ускладнювати прості речі? Якщо є гарненька панянка, то вона тобі подобається, а якщо вона тобі подобається, тоді, мій друже, бігцем до неї... А якщо є бридка панянка, то до побачення, ноги на плечі. Навіщо це ускладнювати? Це закон природи, якому я сам, якщо між нами (*озирається на Королеву*), з приємністю корюся.

ПРИНЦ: Саме цей закон здається мені ідіотично дурнуватим, дико вульгарним і кумедно несправедливим!

КАМЕРГЕР: Дурнуватий, авжеж, можливо, але з дозволу сказати, власне, найдурнуватіші закони природи є найсмаковитішими.

КОРОЛЬ: Невже тобі обриднули, Філіпе, твоє навчання на факультеті будови котлів і твоя ідеологічна праця на суспільно-громадській ниві?

КОРОЛЕВА: Невже тобі набриднули твої ігри й дитинячі забави? Невже тобі вже надокучила гра в теніс? Невже ти стомився від гри в бридж і гри в поло? Але в такому разі тобі ще залишаються гра в футбол і гра в доміно.

КАМЕРГЕР: Невже вам, принце, обридла, як би це словами передати, сучасна легкість у еротично-любовних стосунках? Не йму віри. Мені би щось таке ніколи не набридло.

ПРИНЦ: Я в носі маю еротичні стосунки, я все маю в носі, одружуюсь — і баста!

Кінець безкоштовного
уривку. Щоби читати
далі, придбайте, будь
ласка, повну версію
книги.